23/08/2021

Η Παναγία: Μητέρα και πνευματικό καταφύγιο των Ελλήνων σε όλες τις εθνικές περιστάσεις

/ Επικαιρότητα

Την Απόδοση της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου εορτάζει στις 23 Αυγούστου η Εκκλησία κλείνοντας με την ίδια πανηγυρική διάθεση τους εορτασμούς της Κοιμήσεως και της Μεταστάσεως της Παναγίας, που τιμάται την 15η Αυγούστου. Ο λαός μέσα από την λαϊκή του ευσέβεια δίνει άλλο τόνο στη εορτή και την αποκαλεί τα «Εννιάμερα της Παναγίας». Η γιορτή αυτή, όμως, είναι άμεσα συννεφιασμένη με την ιστορική πορεία του κάθε τόπου της πατρίδας μας.

Πολλά είναι τα μοναστήρια και τα προσκυνήματα τα οποία έχουν συνδέσει το όνομά τους με την σημερινή ημέρα και αποτελούν το επίκεντρο των λατρευτικών εκδηλώσεων τόσο σε τοπικό όσο και σε πανελλήνιο επίπεδο.

Η Παναγία Προυσιώτισσα, η γνωστή και ως “Κυρά της Ρούμελης”, η Παναγία Φανερωμένη στη Σαλαμίνα, η Παναγία Φανερωμένη Βαθυρρύακος που αποτελεί το προσκύνημα του καλοκαιριού για τους απανταχού Θρακιώτες, η Παναγία Φανερωμένη στη Λευκάδα, η Παναγία “Μηχανιώτισσα”, είναι μόνο λίγα από τα προσκυνήματα τα οποία πανηγυρίζουν σήμερα.

Το ope.gr στο μικρό αφιέρωμα που ακολουθεί παρουσιάζει μερικές από τις “Κυρές” που πανηγυρίζουν σήμερα οι οποίες αποτέλεσαν και αποτελούν πνευματικό καταφύγιο του λαούς μας σε κάθε δύσκολη περίσταση, προσωπική και εθνική.

Επίσης, σήμερα θα έχετε τη δυνατότητα να παρακολουθήσετε από την τηλεόραση της Πεμπτουσίας (www.pemptousia.tv) στις 10:00 και σε επανάληψη στις 18:00 το αφιέρωμα στην Ιερά Μονή Παναγίας Προυσιώτισσας.

Πραγματοποίησαν και φέτος το προσκύνημά τους οι Θρακιώτες

Αυτή τη μέρα οι Θρακιώτες με κάθε μέσο σπεύδουν – με αφορμή τα εννιάμερα της Παναγίας – στη Μονή Βαθυρρύακος, που βρίσκεται δεκαπέντε χιλιόμετρα έξω από την Κομοτηνή, στην παλιά εθνική οδό Κομοτηνής – Ξάνθης, για να προσκυνήσουν την θαυματουργή εικόνα που στην επιφάνειά της απεικονίζεται η Παναγία Βρεφοκρατούσα ή κατ’ άλλους Γλυκοφιλούσα και βρέθηκε σε σημείο που σήμερα βρίσκεται ο αμπελουργικός σταθμός, στο λεγόμενο «Κιρ Τσιφλίκ».

Άνθρωποι κάθε ηλικίας από την Ροδόπη, την Ξάνθη και από πολλά μέρη της βόρειας Ελλάδας, ακόμα και κάποιοι μουσουλμάνοι, προσέρχονται από τις 21 έως τις 23 Αυγούστου κάθε χρόνο για να προσκυνήσουν τη Χάρη της. Εντύπωση προκαλεί, πάντως, η επιλογή πολλών πιστών να διανύσουν την απόσταση που χωρίζει την Κομοτηνή και τους γύρω οικισμούς μέχρι την Μονή με τα πόδια, εκπληρώνοντας με αυτόν τον τρόπο κάποιο τάμα τους.

Στον χθεσινό πανηγυρικό Εσπερινό χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμων:

Τα Μοναστήρια που συνδέθηκαν με τους αγωνιστές του ’21

Τα μοναστήρια αποτέλεσαν κατά τη διάρκεια του αγώνα για την απελευθέρωση από τους Τούρκους καταφύγιο και λημέρια των αγωνιστών. Ένα από αυτά που πρωτοστάτησαν την περίοδο εκείνη ήταν το μοναστήρι της Παναγίας της Προυσιώτισσας. Το πνευματικό κέντρο και αποκούμπι των οπλαρχηγών επί τουρκοκρατίας. Το μοναστήρι προσφέρει και σήμερα τις υπηρεσίες του στην Ορθοδοξία κι έχει γίνει πόλος έλξης για όλο τον κόσμο.

Ο στρατηγός Καραϊσκάκης αφιέρωσε στην Παναγία την Προυσιώτισσα το ασημένιο κάλυμμα της εικόνας της, με τα τρία παράσημά του, τα ασημένια αστέρια, εις ένδειξη ευγνωμοσύνης. Συγκεκριμένα, ο ονομαστός στρατηγός που ταλαιπωρούνταν από θέρμη (ελονοσία), έταξε στην Παναγιά να του χαρίσει τη γιατρειά, ώστε να συνεχίσει τους ένδοξους αγώνες του για την απελευθέρωση του γένους, και θα την έντυνε με αργυρόχρυσο πουκάμισο.

Πράγματι, γιατρεύτηκε με θαυματουργική επέμβαση της Παναγίας μας, κατά την παραμονή του στη Μονή.

Το Σκευοφυλάκιο της Μονής διαθέτει σήμερα το σπαθί και τα όπλα του Καραϊσκάκη. Επίσης, κοντά στο Μοναστήρι, στην Παναγία την Προυσιώτισσα, σώζονται και οι Πύργοι με το όνομα του περίφημου στρατηγού.

Δείτε το οδοιπορικό που είχε κάνει στην ιστορική Μονή το Πρακτορείο ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ:

Αποστολή: Δημήτρης Στρουμπάκος/ Κάμερα :Ανδρέας Χαλκιόπουλος

Αξιόλογη ήταν η εθνική δράση και της **Μονής Φανερωμένης Σαλαμίνος** στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και κατά την Επανάσταση του 1821. Ο ηγούμενος της Γρηγόριος Χατζηθανασίου – Κανέλλος, ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας και συνετέλεσε ώστε η Σαλαμίνα να βοηθήσει στον ιερό αγώνα για την ελευθερία και οδήγησε ο ίδιος τους οπλοφόρους στην πολιορκία της Ακροκορίνθου. Επίσης κατέστησε τη Σαλαμίνα το 1826 κέντρο Διοικήσεως και στρατόπεδο.

Ήταν κέντρο κατηχήσεως στον Εθνικό Αγώνα, αποθήκη πυρομαχικών και ασφαλές καταφύγιο πολεμιστών. Περιέθαλπε και συντηρούσε τους γέροντες και τα γυναικόπαιδα που είχαν καταφύγει στη Σαλαμίνα και στη Μονή. Συγκέντρωναν πολεμοφόδια για τις εκστρατείες της Ανατολικής Ελλάδος και πραγματοποιούνταν συναντήσεις οπλαρχηγών που συσκέπτονταν για την πορεία των πολεμικών

επιχειρήσεων.

Σε αυτήν έστελναν για διάσωση τους θησαυρούς από πολύτιμα κειμήλια και βιβλιοθήκες πολλών Μονών και Κοινοτήτων καθώς και βυζαντινά κειμήλια σταλμένα από τον Εθνομάρτυρα Γρηγόριο τον Ε’. Σε αυτήν μεταφέρθηκε η βιβλιοθήκη της τότε «Κοινότητος Αθηνών» (1822).

Εκεί μεταφέρονταν πληγωμένοι αγωνιστές για περίθαλψη και θεραπεία. Χαρακτηριστικοί είναι οι παρακάτω στίχοι που εκφράζουν την επιθυμία του Γεωργίου Καραϊσκάκη να μεταφερθεί στη Φανερωμένη για να βρει περίθαλψη και θεραπεία:

«Εγώ κι αν ελαβώθηκα, συντρόφοι, μη λυπάστε,
πάω ταχύ στην Κούλουρη, μεσ’ στη Φανερωμένη,
πούν’ οι βασιλικοί γιατροί να γιάνουν την πληγή μου,
και να κρεμάσω τ’ άρματα επάνω στ’ Άγιο Βήμα,
κι ως τα διαβάσει ο λειτουργός θε να τα βάλω νάρθω.»

Επίσης πρέπει να τονισθεί το γεγονός της ασφάλειας της Μονής, λόγω των προνομίων που είχε μιας και ήταν στη διάθεση και εξουσία του εξοχωτάτου «Καπουντάν» Καπουδάν Πασσά, δίνοντάς του κάθε χρόνο οικειοθελώς, φόρο δεκάτης για τις κυψέλες που κατείχαν καθώς και μέλι.

Οι οπλαρχηγοί του αγώνα οχυρώνοντας το ακρωτήριο Βούδουρο στα Μέγαρα και άλλες επίκαιρες θέσεις, κατέστησαν τη Μονή απροσπέλαστη στους εχθρούς και ποτέ δεν κυριεύτηκε απ’ τους Τούρκους. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια που βάζει στο στόμα του Κιουταχή η δημοτική μας ποίηση:

« Χωριά και κάμποι και βουνά κι όλα τα μοναστήρια εδιάβηκα ,
τα πάτησα και τάκαμα όλα στάχτη,
μα η Παναγιά της Κούλουρης, το Μέγα Μοναστήρι ,
οπούχει εξήντα σήμαντρα κι είκοσι τρεις καμπάνες ,
με δεσποτάδες , ιερείς , με ψάλτες ενενήντα ,
στέκεται και με πολεμά , δεν μ’ αφήνει να την πάρω.
Δεκάξι φόρμους έκανα κι εικοσιεννιά γιουρούσια
μα η φωτιά της μ’ έκαψε , φεύγω και την αφήνω.»

Η μεγάλη Παναγία που έφεραν οι πρόσφυγες στη Μηχανιώνα

Η «Παναγία Μηχανιώτισσα» μεταφέρθηκε από τους ευσεβείς Μηχανιώτες στο νέο τόπο εγκατάστασής της. Παρά τα βάσανα και τις στερήσεις τους δεν άργησαν να αναγείρουν,στην Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης, ένα Ιερό Ναό.

Η φήμη της θαυματουργού εικόνος της Παναγίας Φανερωμένης είναι πανελλήνια και έχει φτάσει και έξω από τα όρια της Ελλάδος. Η ετήσια πανήγυρις, με την

οποία κάθε χρόνο στις 23 Αυγούστου γιορτάζονται τα εννιάμερα της Παναγίας, καθιερώθηκε στα 1927.

Για να τιμήσουν την Παναγία τη Μηχανιώτισσα, να την προσκυνήσουν και να ζητήσουν τη χάρη της, καταφθάνουν κάθε χρόνο τέτοια εποχή δεκάδες χιλιάδες επισκέπτες. Είναι οι χριστιανοί που προσέρχονται στη χάρη της, ταπεινοί προσκυνητές και ικέτες,από όλα τα μέρη της Μακεδονίας και μακρύτερα ακόμη, από όλες τις περιοχές της Ελλάδος.

Ένα μεγάλο τμήμα των ξεριζωμένων από τις πατρογονικές εστίες Ελλήνων της χερσονήσου της Κυζίκου (1922-23) και ιδίως αυτοί που κατοικούσαν στην ιστορική Μηχανιώνα, ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή όπου σήμερα ανθεί η Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης.

Φεύγοντας από εκεί, παρά την πίεση των πραγμάτων, τις δυσκολίες και την αγωνία τους, οι ευσεβείς Μηχανιώτες πρόσφυγες πήραν μαζί τους την προστάτιδα, χαριτόβρυτη και θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Φανερωμένης και την έφεραν στην Ελλάδα.

Στην χερσόνησο της Κυζίκου υπήρχαν δύο εικόνες με την προσωνυμία Φανερωμένη, που οι χριστιανοί τις αποκαλούσαν <αδελφές>. Η μία, της Κυζίκου, γνωστή απλώς ως <Φανερωμένη>, η άλλη <Παναγία η Μεγάλη> ανήκε στη Μηχανιώνα.

Όταν έγινε η μεγάλη Καταστροφή του Μικρασιατικού, του Ποντιακού και του Θρακικού Ελληνισμού, η μικρότερη εικόνα της Φανερωμένης Κυζίκου μεταφέρθηκε στην Πόλη. Παραδόθηκε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και σήμερα βρίσκεται στο ναό του Αγίου Γεωργίου.Η <Μεγάλη Παναγία> μεταφέρθηκε από τους ευσεβείς Μηχανιώτες. Η χήρα Κατίγκω Μαουτσίδου, που ήταν καντηλανάφτρα της Εκκλησίας της Παναγίας Φανερωμένης, πήρε τον Κώστα Καματάκη και τον Γρηγόρη Μπογάκη που ήταν 15 ετών, και πήραν την Εικόνα μαζί τους μέσα σ΄ ένα πάπλωμα) στο νέο τόπο εγκατάστασής της. Παρά τα βάσανα και τις στερήσεις τους δεν άργησαν να ανεγείρουν, στην Νέα Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης, ένα μικρό Ιερό Ναό, ρυθμού βασιλικής. Στον οποίο τοποθέτησαν την <Φανερωμένη> Παναγία τους. Ενδόμυχος όμως πόθος τους ήταν να αξιωθούν μια μέρα να την ενθρονίσουν σε Ναό ανάξιό της.

Πως καθιερώθηκε η απόδοση των εορτών

«Απόδοσις» στην εκκλησιαστική γλώσσα σημαίνει την μετά πάροδο οκτώ συνήθως ημερών επανάληψη της εορτής ώστε με αυτόν τον τρόπο η διάρκειά της εορτής παρατείνεται μεθεορτίως μέχρις την ημέρα της αποδόσεως. Αυτό σημαίνει ότι ο εορτασμός δεν είναι στιγμιαίος.

Η καθιέρωση της απόδοσης των εορτών προέρχεται από την παράδοση του Ισραηλιτικού Λαού στην Παλαιά Διαθήκη. Με ρητή διάταξη του Μωσαϊκού Νόμου, οι μεγάλες ισραηλιτικές εορτές διαρκούσαν 8 ημέρες. (Έξ. 2,15-19, Λευ. 23,36-39 και Αρ. 29,35). Αυτή τη συνήθεια την κληρονόμησε και η Εκκλησία στην λειτουργική της ζωή.

Πρώτη μαρτυρία περί παρατάσεως εορτής για οκταήμερο στην εκκλησιαστική ζωή, παρέχεται από τον Ευσέβιο, και πρόκειται για τα εγκαίνια των βασιλικών Τύρου και Ιεροσολύμων (355). Αν και πρόκειται για κάποιο έκτακτο γεγονός, πολύ νωρίς επικράτησε η συνήθεια, κυρίως στην Εκκλησία των Ιεροσολύμων, να παρατείνεται ο εορτασμός των μεγάλων εορτών του Πάσχα, των Επιφανείων και της Πεντηκοστής για οκτώ ημέρες. Η πράξη της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων γρήγορα διαδόθηκε στην Ανατολή και τη Δύση. Κατά μίμηση των εορτών αυτών και οι νεότερες δεσποτικές και θεομητορικές εορτές ακολουθήθηκαν από οκταήμερο εορτασμό, που ολοκληρωνόταν μέσω της αποδόσεως.

Οκτώ ημέρες μετά τη μεγάλη εορτή της 15ης Αυγούστου, δηλαδή στις 23 του μηνός, γίνεται η «απόδοσις» της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, δηλαδή η πανηγυρική λήξη του εορτασμού. Η ευλαβής συνήθεια, πού είναι παράδοση στην Ορθόδοξη Εκκλησία και για άλλες μεγάλες εορτές της υιοθετήθηκε και στην εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, όχι βέβαια ομοιόμορφα και αμέσως, αλλά σταδιακά. Έτσι η διάρκεια της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου γνώρισε μεγάλες διακυμάνσεις. Στην Εκκλησία των Ιεροσολύμων απεδίδετο στις 22, στη μονή του Στουδίου στις 18, σε άλλες μονές της Κωνσταντινουπόλεως στις 23, αλλά και στις 28 Αυγούστου, όπως συνέβαινε και στο Άγιο Όρος. Τέλος, ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Β΄ ο Παλαιολόγος (1282-1328) όρισε να εορτάζεται η εορτή αυτή καθ’ όλο τον Αύγουστο από 1η μέχρι και της 31η του μήνα.